

UZASADNIENIE

Powód T. K. (1) wystąpił z powództwem o ustalenie wygaśnięcia jego obowiązku alimentacyjnego względem pozwanej E. K. ustalonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny z dnia 29.08.2011 r. sygn. akt VI RC 699/11 oraz wniósł o udzielenie zabezpieczenia przez zawieszenie wykonalności tytułu wykonawczego tj. wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny z dnia 29.08.2011 r. sygn. akt VI RC 699/11na czas procesu z dniem 30 września 2016 r.

Uzasadniając swoje stanowisko podał, że jego obowiązek alimentacyjny na rzecz byłej żony został ustalony wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny z dnia 29.08.2011 r. sygn. akt VI RC 699/11. Sąd zasądził od powoda alimenty w wysokości po 700 zł miesięcznie, płatne do dnia 15-go każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia którejkolwiek z rat. Powód wskazał, że wyrok rozwodowy uprawomocnił się z dniem 20.09.2011 r. wobec czego została spełniona przesłanka upływu pięciu lat skutkująca wygaśnięciem obowiązku alimentacyjnego powoda względem pozwanej. W ocenie powoda nie zachodzą także żadne wyjątkowe okoliczności, które uzasadniałyby przedłużenie tego okresu. Sytuacja materialna i życiowa pozwanej nie uzasadnia przyjęcia, że zachodzą wyjątkowe okoliczności do przedłużenia tego terminu. Powód podał, że pozwana jest z zawodu pielęgniarką. Posiada własne mieszkanie o pow. 61 m², garaż i dwie wiaty. Mieszka z 37-letnim synem, pracującym zawodowo, z którym prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Powód natomiast ma problemy zdrowotne. Wymaga pomocy drugiej osoby. Miesięcznie na leki wydaje ok. 500 zł. Cierpi na przewlekły nowotwór gardła, nadciśnienie tętnicze, cukrzycę, przepuklinę kręgosłupa. Ma wysoki poziom kreatyniny i kłopoty z poruszaniem się.

W odpowiedzi na pozew E. K. wniosła powództwo wzajemne o przedłużenie terminu wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego do końca życia powoda T. K. (1). Ponadto wniosła o podwyższenie alimentów do kwoty 1000 zł płatnych z góry do dnia 15-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia płatności którejkolwiek z rat. Jednocześnie wniosła także o udzielenie zabezpieczenia powództwa przez zobowiązanie powoda-pozwanego wzajemnego do zapłaty przez czas trwania procesu kwoty po 700 zł miesięcznie płatnych z góry do dnia 15-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia płatności którejkolwiek z rat.

Argumentując swoje stanowisko podała, że wbrew twierdzeniom powoda wyrok rozwodowy nie uprawomocnił się w dacie jego orzeczenia, lecz dopiero 20.09.2011 r. zatem termin pięcioletni nie został przekroczony. Pozwana - powódka wzajemna nie jest właścicielką dwóch wiat. Garaż został przez nią sprzedany, a środki pochodzące ze sprzedaży pozwana przeznaczyła na rehabilitację i utrzymanie chorego syna. Wskazała, że obecnie nie pracuje, ponieważ jest na emeryturze. Co do stanu zdrowia powoda-pozwanego wzajemnego podała, że choroby, które przedstawił wynikają z wieku powoda i są jego naturalną konsekwencją.

Pozwana podała również, że pozostaje w niedostatku, a jej usprawiedliwione potrzeby nie są w pełni zaspokajane, co uniemożliwia jej normalne bytowanie odpowiednie do jej stanu zdrowia i wieku. Pozwana przeszła na emeryturę na początku 2015 roku. Zaciągnęła kredyt konsumpcyjny na bieżące wydatki. Spłaca miesięczne raty w wysokości 386,44 zł. W jej ocenie jej sytuacja majątkowa pogorszyła się również z uwagi na fakt, że zajmuje się synem, który przestał pracować na skutek przewlekłej choroby kręgosłupa. Co do powoda-pozwanego wzajemnego podała, że posiada bogato wyposażony dom jednorodzinny w N. wraz z działką o powierzchni 500 m². Zawarł nowy związek małżeński. Ma dwa samochody, kolekcję obrazów oraz broni palnej i innych militariów. Posiada akcje i udziały w spółkach prawa handlowego i funduszach inwestycyjnych. Jest emerytowanym pułkownikiem. Ma wysoką emeryturę. W czasie rozvodu wynosiła ona ok. 7000 zł. netto. Jego sytuacja materialna jest bardzo dobra, zatem stać go na kontynuowanie płacenia alimentów.

Postanowieniem z dnia 19 października 2016 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił oba wnioski stron o udzielenie zabezpieczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w sprawie sygn. akt VI RC 699/11 rozwiązał przez rozwód małżeństwo T. K. (1) i E. K. zawarte w dniu 2 grudnia 1978 r. w O.. Jednocześnie Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej alimenty w kwocie po 700 zł miesięcznie, płatnych z góry do dnia 15-go każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia którejkolwiek z rat. Sąd dokonał także podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, że przyznał na wyłączną własność T. K. (2) nieruchomości gruntową o powierzchni 500 m² wraz z budynkiem gospodarczo-mieszkalnym o numerze ewidencyjnym (...), położoną w N. gmina P., dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą o numerze KW nr OL (...), zaś E. K. przyznał działkę o numerze ewidencyjnym (...) położoną w O. przy ul. (...), będącą własnością stron oraz stanowiący odrębny od gruntu przedmiot własności budynek garażu o powierzchni 18 m² dla którego w Sądzie Rejonowym w Olsztynie prowadzona jest księga wieczysta o numerze KW (...) oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu numer (...) położonego w O. przy ul. (...) o powierzchni 60,6 m² będącego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) uznając, że wyżej wymieniony podział wyczerpuje wszelkie roszczenia związane z majątkiem wspólnym stron.

(dowód: dokumenty znajdujące się w aktach Sądu Okręgowego w Olsztynie sygn. VI RC 699/11, kserokopia wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie sygn. VI RC 699/11 z dnia 29.08.2011 r.k.7-8)

T. K. (1) nowy związek małżeński z A. K.. Małżonkowie mieszkają w domu jednorodzinnym w R.. Powód jest także właścicielem domu jednorodzinnego położonego w N.. Żona powoda jest na emeryturze. Świadczenie wynosi ponad 2000 zł. Małżonkowie mają dwa samochody – 22-letniego Golfa oraz A. (...) rocznik 1996 . T. K. (1) pobiera świadczenie emerytalne w wysokości ok. 5000 zł. Powód-pozwany wzajemny cierpi na liczne schorzenia, m.in. na przewlekły nowotwór gardła, nadciśnienie tętnicze, cukrzycę, przepuklinę kręgosłupa. Ma wysoki poziom kreatyniny i kłopoty z poruszaniem się. Miesięcznie na środki farmakologiczne wydaje ok. 500 zł. Korzysta z pomocy osób trzecich. Jest pod stałą opieką specjalistycznych poradni: nefrologicznej, urologicznej i onkologicznej.

(dowód: dokumentacja medyczna powoda k. 9-11, przesłuchanie świadka A. K. k.153-153v, przesłuchanie świadków: M. K. (1) k.138, M. K. (2) k.139, decyzja o waloryzacji emerytury k.157-158, zaświadczenie k.169-170,)

E. K. mieszka w O. w mieszkaniu o powierzchni 60,6 m² przy ul. (...). Mieszkanie jest zaniedbane i wymaga remontu. Od 2015 r. pozwana- powódka wzajemna pobiera świadczenie emerytalne w wysokości 1750 zł netto. Miesięcznie na opłaty za mieszkanie i media przeznacza ok. 800 zł. Pozwana spłaca kredy konsumpcyjny. Miesięczna rata wynosi ok 500 zł. Razem z pozwaną-powódką wzajemną mieszka 38-letni syn stron M. K. (2). W (...) syn miał operację kręgosłupa. Prowadził także działalność gospodarczą, która ostatecznie została zawieszona. Obecnie syn nie ma żadnych dochodów. Ubiega się o rentę. Jest na utrzymaniu matki. Wymaga opieki lekarskiej i rehabilitacji. Nie ma prawa do zasiłku i nie posiada ubezpieczenia społecznego. Miesięczny koszt utrzymania syna to 600 zł.

Pozwana-powódka wzajemna od 1999 r. cierpi na zaburzenia depresyjno-lękowe. Przyjmuje na stałe lekarstwa.

(dowód: wyciąg z rachunku bankowego k. 30-33,72-75, decyzja ZUS o przyznaniu emerytury k.44., harmonogram spłat pożyczek k. 45, dokumentacja medyczna k.46-49, pismo Komornika k.50, powiadomienie k.51, dokumentacja medyczna syna stron k.52-53, fotokopie k.54-64, przesłuchanie pozwanej E. K. k.171-172, historia choroby k. 164-167)

Sąd zważył, co następuje:

Art. 60 § 1 kro stanowi, że małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzionego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego.

Stosownie zaś do art. 60 § 3 kro obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. Jednakże gdy zobowiązanym jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa także z upływem pięciu lat od orzeczenia rozvodu, chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd, na żądanie uprawnionego, przedłuży wymieniony termin pięcioletni.

Przedłużenie 5-letniego terminu przewidzianego w art. 60 § 3 KRO może nastąpić tylko wtedy, gdy wyjątkowe okoliczności, wymienione w tym przepisie, powstały przed upływem 5 lat od orzeczenia rozvodu. W wypadku gdy obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu wygasa z upływem pięciu lat od orzeczenia rozvodu, małżonek, na rzecz którego zasądzono alimenty, może dochodzić przedłużenia tego terminu na podstawie art. 60 § 3 KRO tylko w drodze powództwa (uchw. SN z 28.2.1970 r., III CZP 109/69, OSNCP 1970 r., nr10, poz. 181).

„Wyjątkowe okoliczności”, o których mowa w art. 60 § 3 KRO, nie są ustawowo zdefiniowane. Przyjmuje się, że są to takie okoliczności, jak: długotrwałość pożycia małżonków, znaczne dysproporcje w ich statusie materialnym po rozwodzie, obiektywne przyczyny uniemożliwiające lub ograniczające zarobkowanie, a także możliwość pomocy ze strony innych członków rodziny (por. orz. SN z 31.10.1973 r., III CZP 58/73, OSNCP 1974, nr 5, poz. 85 oraz z 16.4.1975 r., III CZP 22/75, OSNCP 1976, nr 3, poz. 36). Należy zwrócić uwagę na to, że obowiązek jednego małżonka do dostarczania środków utrzymania drugiemu małżonkowi po rozwiązaniu małżeństwa wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych tego małżonka (art. 130 KRO). Z tych względów pomoc krewnych z zasady nie wyłącza możliwości przedłużenia obowiązku alimentacyjnego po myśli art. 60 § 3 KRO (wyr. SN z 12.9.2001 r. V CKN 445/00 Prok. i Pr. 2002 r., nr 6, poz. 42).

Za wyjątkowe należy uważać zarówno okoliczności zachodzące po stronie rozwiedzionego małżonka domagającego się przedłużenia obowiązku alimentacyjnego, jak i po stronie drugiego małżonka. Taką szczególną okolicznością uzasadniającą przedłużenie obowiązku alimentacyjnego, poza okres pięcioletni, może być np. wypadek rozwiedzionego małżonka nie związany z zatrudnieniem i nie zapewniający mu odszkodowania czy renty ubezpieczeniowej, w wyniku czego staje się on na stałe niezdolny do pracy i zostaje pozbawiony środków do życia (wytyczne SN z 16.12.1987 r., III CZP 91/86 OSNC 1988, nr 4, poz. 42).

Przy ocenie, czy zachodzą uzasadnione przesłanki zastosowania art. 60 § 3 zdanie ostatnie KRO, sąd powinien mieć na względzie całokształt okoliczności konkretnej sprawy, a wśród nich okoliczność, czy małżonek domagający się przedłużenia obowiązku alimentacyjnego ma krewnych obowiązanych do jego alimentowania i zdolnych do wypełnienia tego obowiązku. Okoliczność ta może, chociaż nie musi, mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Przykładowo można wskazać, że jeżeli sytuacja zarobkowa i majątkowa krewnych małżonka, który domaga się alimentów, jest tego rodzaju, iż mogą oni dostarczać mu tylko częściowych środków utrzymania, nie wyklucza to przedłużenia obowiązku alimentacyjnego drugiego małżonka, chociaż może mieć wpływ na zakres tego obowiązku.

Co do czasu, na który powinno nastąpić przedłużenie, to zawsze będzie chodzić o taki czas, przez który - według przewidywań możliwych w czasie wyrokowania - dostarczenie środków utrzymania rozwiedzionemu małżonkowi - będzie potrzebne i uzasadnione. Jeśli zatem będzie np. chodziło o osobę, która z powodu kalectwa musi być uznana za dożywotnio wymagającą alimentacji, to konieczne stanie się przedłużenie obowiązku alimentacyjnego na czas nie ograniczony. Będzie to również zachodziło w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach (wytyczne SN z 16.12.1987 r., III CZP 91/86 OSNC 1988, nr 4, poz. 42).

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy Sąd uznał, iż w niniejszej sprawie nie zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające przedłużenie pięcioletniego terminu alimentowania pozwanej przez powoda.

W toku postępowania E. K. podnosiła, że od czasu orzeczenia rozvodu nastąpiło znaczne pogorszenie jej sytuacji materialnej i bytowej, przy równoczesnej poprawie sytuacji finansowej powoda. Powód jest emerytowanym oficerem. Ma bardzo dobrą sytuację materialną. Wysoką emeryturę. Nową rodzinę. Z kolei pozwana ma na utrzymaniu syna stron, który jest ciężko chory. W pierwszej kolejności wskazać należy, że sytuacja ekonomiczna pozwanej-

powóki wzajemnej nie wynika z istniejącej obiektywnie, niezależnie od woli i starań o własne utrzymanie, złej kondycji majątkowej, lecz z fakt istotna część środków, zamiast na własne usprawiedliwione potrzeby, przeznacza na utrzymanie dorosłego syna M..

Sytuacja dochodowa pozwanej – powódki wzajemnej tylko nieznacznie uległa zmianie od czasu rozvodu. Obecnie jest emeryturze, która wynosi ok. 1750 zł, podczas gdy jej poprzednie zarobki wyniosły ok. 2000 zł. Przy tym wymiarze emerytury utrzymanie dorosłego syna jest istotnie znacznym obciążeniem domowego budżetu. Jak sama przyznała na rozprawie „Gdyby nie pomoc synowi radziłabym sobie”. M. K. (2) ma 38 lat. Mieszka z matką i do tej pory nie ponosił kosztów swojego utrzymania, ponieważ z uwagi na ciężki stan zdrowia nie mógł podjąć zatrudnienia. Nie miał też prawa do zasiłku ani do świadczeń zdrowotnych. Obecnie jak sam podał na rozprawie w dniu 16 marca 2017 r. ”ostatnio szukałem pracy i znalazłem ją. Mam nadzieję, że zdrowie pozwoli mi na to, żeby tam pracować”. Syn stron podjął starania by uzyskać rentę, znaleźć pracę i uniezależnić się od matki.

Wskazania wymaga w tym miejscu, że rodzina do tej pory nie korzystała z pomocy socjalnej. Syn stron jest dorosłym mężczyzną, który w pierwszej kolejności powinien czynić starania by sam móc się utrzymać, a nie obarczać tym obowiązkiem matkę. Są instytucje i ośrodki, które pomagają osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, zawodowej i zdrowotnej. Stan zdrowia syna i chęć mu pomocy nie może być okolicznością uzasadniającą kontynuowanie obowiązku alimentacyjnego byłego męża względem pozwanej-powódki wzajemnej. Nie stanowi to bowiem okoliczności wyjątkowej wynikającej z treści art. 60 § 3 krio. Synowi przysługuje samoistne roszczenie alimentacyjne względem ojca, czy innych osób bliskich zobowiązanych do alimentacji.

Odnosząc się do sytuacji materialno-bytowej samej pozwanej stwierdzić zatem należy, że nie zaszły nadzwyczajne, wyjątkowe okoliczności. Pozwana ma mieszkanie, stałe źródło dochodów. Nie ma poważniejszych schorzeń.

Sąd uznał, że sytuacja majątkowa powoda-pozwanego wzajemnego jest korzystniejsza niż pozwanej, nie mniej jednak w niniejszej sprawie zbadania wymagało przede wszystkim czy zachodzą wyjątkowe okoliczności, które uzasadniałyby przedłużenie obowiązku alimentacyjnego T. K. (1). W ocenie Sądu takie okoliczności nie zachodzą, więc nie ma podstaw by obowiązek alimentacyjny powoda względem pozwanej był w dalszym ciągu kontynuowany.

Sąd oddalił pozostałe wnioski dowodowe albowiem w świetle wskazanych wyżej okoliczności, dowody te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i zmierzał do spowodowania zwłoki w jej rozpoznawaniu (art. 217 § 2 k.p.c.). Problemem w sprawie nie były możliwości majątkowego powoda-pozwanego wzajemnego, a ważne względy przemawiające za przedłużeniem obowiązku alimentacyjnego małżonka, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia. Istnienie ważnych względów ma charakter pierwotny w stosunku do innych przesłanek roszczenia alimentacyjnego.

Mając na uwadze powyższe, w świetle poczynionych przez Sąd ustaleń w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, zatem na podstawie art. 60 § 3 krio orzeczono jak w punkcie I wyroku, w pozostałym zakresie oddalając powództwo – jak w punkcie II wyrok.

Na podstawie art. 113 pkt 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 102 kpc oraz z uwagi na charakter sprawy sąd odstąpił od obciążania E. K. kosztami procesu - jak w punkcie III wyroku.

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu orzeczono na podstawie § 10 ust. 1 pkt 9 i ust.4 w zw. z § 4 ust.3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz.1714), wobec czego Sąd przyznał adw. A. R. wynagrodzenie w kwocie 120 zł powiększone o podatek VAT za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu, które nakazał wypłacić z zasobów Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Olsztynie) – punkt IV wyroku.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł jak na wstępie.

SSR Jacek Ignaczewski